

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР
МАТЕРИНСТВА ТА ДИТИНСТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

ДУ «ВІМД НАМН України»

Протокол №5 від 27.11.2024р.

Голова Вченої ради,
академік НАМН України

Юрій АНТИПКІН

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ»**

підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

галузь знань

спеціальність

спеціалізація

(наукова спеціальність)

Рівень вищої освіти

Форма навчання

• Тривалість навчання

22 Охорона здоров'я

222 Медицина

патологічна анатомія

Третій (освітньо-науковий) рівень

очна (денна, вечірня), заочна

12 кредитів (360 годин)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ

№п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь, місце роботи, посада
1	Антипкін Юрій Геннадійович	академік НАМН України, доктор медичних наук, професор, генеральний директор ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»
2	Задорожна Тамара Данилівна	член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор, зав. лабораторії патоморфології ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»
3	Захарцева Любов Михайлівна	професор кафедри патологічної анатомії Національного медичного університета імені О.О. Богомольця, доктор медичних наук, професор.
4	Арчакова Тетяна Миколаївна	кандидат медичних наук, старший науковий співробітник лабораторії патоморфології ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»
5	Килихевич Світлана Миколаївна	кандидат медичних наук, старший науковий співробітник лабораторії патоморфології ДУ «Всеукраїнський центр материнства та дитинства НАМН України»

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності «Медицина».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є морфологічні прояви патологічних процесів на різних рівнях (органному, тканинному, клітинному і субклітинному), що необхідно для кваліфікованої прижиттєвої діагностики захворювань і діагностики випадків смерті.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна "Патологічна анатомія" базується та інтегрується з дисциплінами: нормальна анатомія, гістологія, топографічна анатомія, патологічна фізіологія, медична статистика. Сучасні методи морфологічного дослідження (електронна мікроскопія, імуногістохімія, ауторадіографія, гістохімія і цитохімія).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни «Патологічна анатомія» передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок достатніх для розв'язання комплексних завдань з цієї дисципліни. Метою навчальної дисципліни є підготовка висококваліфікованого фахівця, що володіє системою як професійних, так і загальнокультурних компетенцій, здатного і готового до виконання самостійної професійної діяльності, що передбачає самостійно ставити і вирішувати актуальні наукові завдання, продукувати нові ідеї, адекватно сприймати наукові досягнення фахівців в тій же області знань, передавати свої знання науковій громадськості.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Патологічна анатомія» є:

- визначення нових наукових напрямів зі спеціальності «Патологічна анатомія», теоретичних та практичних проблем медицини у даній сфері;
- оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- оволодіти гістологічною технікою та сучасними патоморфологічними методами дослідження;
- відпрацювання навичок інтерпретації виявлених морфологічних змін при патології окремих органів і систем організму;

- оволодіння загально-науковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та методології наукового дослідження;
- придбання навичок до аналізу, узагальнення та публічного показу результатів своїх наукових досліджень (усна та письмова презентація результатів власного наукового дослідження) українською та іноземною мовами;
- готовність до впровадження результатів власних наукових досліджень в діагностичну роботу;
- оволодіння вмінням організації та проведення навчальних занять,
- здобуття навичок та вмінь навчально-методичної та виховної роботи;
- придбання навичок застосування сучасних інформаційних технологій у науковій та педагогічній діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

знати:

- теоретичні основи, принципи, зміст і роль патологічної анатомії, питання її інтеграції з різними галузями медицини;
- роль патологоанатома як фахівця в системі охорони здоров'я, його основні завдання, права та обов'язки;
- правила техніки безпеки під час роботи з реактивами, особливо з токсичними речовинами, медичними інструментами та гістологічним обладнанням;
- сучасні методи патогістологічних досліджень;
- імуногістохімічні методи дослідження;
- морфометричні методи дослідження;
- електронно-мікроскопічні методи дослідження;

вміти:

- Вміти володіти секційним розділом роботи з дотриманням техніки безпеки.
- Проводити розтин трупів після хірургічних втручань, інтенсивної терапії та реанімації.
- Проводити розтин трупів померлих від акушерської патології
- Брати секційний матеріал для бактеріологічного, вірусологічного дослідження.
- Описувати патогістологічні препарати.
- Проводити морфометричне дослідження при макроскопічному дослідженні.

- Самостійно виконувати та інтерпретувати результати патоморфологічних методів дослідження, здійснювати окремі дослідження самостійно в межах наукової роботи.
- Проводити фотографування макро- та мікропрепаратів.
- Проводити патентно-інформаційний пошук з обраної наукової теми дослідження у вітчизняних та закордонних джерелах, наукометричних базах.
- Проводити критичний аналіз сучасних даних, розробку і синтез нових ідей з актуальних проблем патологічної анатомії.
- Формулювати мету та наукові завдання з обраної наукової теми;
- Розробляти дизайн дослідження;
- Вибирати методи наукового дослідження, адекватні поставленим меті та завданням;
- Презентувати отримані дані у вигляді публікації та доповідей на національному та міжнародному рівні;
- Впроваджувати досягнення наукових досліджень в практику патологоанатомічних відділень лікувальних закладів.

мати поняття щодо:

- нових напрямків наукових досліджень зі спеціальності «Патологічна анатомія».
- етики та методології наукового дослідження,
- сучасні підходи й методи до виконання міждисциплінарних наукових досліджень;
- особливостей методології педагогічного процесу зі спеціальності «Патоморфологія».

Випускник, що освоїв програму аспірантури, повинен володіти такими компетенціями:

1) Універсальними:

- здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, в тому числі в міждисциплінарних областях;
- здатність проектувати і здійснювати комплексні дослідження, в тому числі міждисциплінарні, на основі цілісного системного наукового світогляду;
- готовність брати участь в роботі національних і міжнародних дослідницьких колективів за рішенням наукових і науково-освітніх завдань;

- готовність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації на державній та іноземній мові;
- здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку.

2) професійними:

- володіння методологією теоретичних і експериментальних досліджень в галузі професійної діяльності;
- здатність самостійно здійснювати науково-дослідницьку діяльність у відповідній професійній області з використанням сучасних методів дослідження та інформаційно-комунікаційних технологій;
- готовність до викладацької діяльності за освітніми програмами вищої освіти;
- здатність оформляти результати дослідницької діяльності у вигляді наукових статей і презентацій наукових доповідей, включаючи підготовку методичних матеріалів та навчальних посібників.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 360 годин (12 кредитів ЄКТС аудиторна робота – 200 годин, самостійна робота – 160 годин)

Контингент слухачів - аспіранти денної/вечірньої очної та заочної форми навчання).

Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й та 3-й	2-й та 3-й
Семестр	
3-й, 4-й, 5-й	3-й, 4-й, 5-й
Лекції	
40 год.	40 год.
Практичні заняття	
80 год.	40 год.
Семінарські заняття	
80 год.	40 год.
Самостійна робота	
160 год.	160 год.

Програма навчальної дисципліни складається з **4 модулів:**

Модуль 1. Загальні питання патологічної анатомії. Сучасні методи патоморфологічних досліджень.

Модуль 2. Патогістологія запальних, аутоімунних і дісгормональних хвороб внутрішніх органів. Інфекційні хвороби.

Модуль 3. Перинатальна патологія, плацентарна патологія, патологія дитячого віку.

Модуль 4. Онкоморфологія.

Модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ. СУЧАСНІ МЕТОДИ МОРФОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ (80 годин).

Клінічна патогістологія як клінічна галузь медицини. Організаційна структура патологоанатомічної служби в Україні. Задачі патологоанатомічних бюро і патологоанатомічних відділень лікарень. Організація роботи в патогістологічних відділеннях. Техніка безпеки. Правила роботи з реактивами. Медична документація. Способи отримання біологічного матеріалу для морфологічних досліджень. Тонкоголчаста, аспіраційна біопсія, толстоголчаста біопсія, інцизійна біопсія, ексцизійна біопсія. Технологія виготовлення гістологічних препаратів.

Мікротомі та робота з ними. Кріостати. Виготовлення заморожених зрізів.

Світлова мікроскопія. Полярізаційні, ультрафіолетові. Фотомікроскопи, мікроскопи порівняння. Спектрофотометри мікроскопів.

Методи дослідження окремих систем. Методи виявлення елементів нервової системи. Фарбування нейронів, методи виявлення глії. Фарбування нервних волокон. Методи імпрегнації нервової тканини. Методи дослідження дихального апарату, серця, шлунка. Методи дослідження ендокринних залоз і клітин АПУД системи.

Сучасні методи морфологічного дослідження. Електронно-мікроскопічне дослідження. Трансмісійні і скануючі електронні мікроскопи. Підготовка матеріалу для електронно-мікроскопічних досліджень.

Електронно-мікроскопічна гістохімія. Цитологічна діагностика. Цитохімія. Морфометрія. Імуногістохімія. Гібридизація *in situ*. Полімеразна ланцюгова реакція. Принцип методів. Області використання і діагностичні можливості.

Модуль 2. ПАТОГІСТОЛОГІЯ ЗАПАЛЬНИХ, АУТОІМУННИХ І ДІСГОРМОНАЛЬНИХ ХВОРОБ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ. ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ (102 години).

Патогістологічна діагностика захворювань шлунку.

Методи патогістологічного дослідження хвороб шлунково-кишкового тракту. Патогістологія запалення і його активність в слизовій оболонці шлунку. Порушення клітинного оновлення в слизовій оболонці: метаплазія, види метаплазії. Класифікація хронічного гастриту. Неатрофічний і атрофічний гастрит: патогістологічні зміни, диференціальні особливості. Хронічний хелікобактерний гастрит, хронічний аутоімунний гастрит, особливі форми гастриту (рефлюкс-гастрит, лімфоцитарний, гранульоматозний, еозинофільний). Патогістологічна діагностика ерозій і виразок шлунку. Значення біопсій в діагностиці виразок шлунку.

Патогістологічна діагностика хвороб кишки.

Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона. Диференціальна патогістологічна діагностика виразкового коліту і хвороби Крона. Патогістологічні прояви ішемічного, лімфоцитарного, колагенового коліту. Коліти, які обумовлені прийомом алкоголю і лікарських препаратів.

Патогістологічна діагностика захворювань репродуктивної системи, молочної залози.

Запальні захворювання шийки матки. Ендоцервікози: види, патогістологічні зміни. Дисплазії: морфологічна характеристика стадій дисплазії. Патогістологічні зміни при гострих і хронічних ендометритах. Дигормональні захворювання ендометрію: залозиста гіперплазія, аденоматоз, ендометріоз. Зміни ендометрію при прийомі гормональних препаратів і застосуванні внутриматкових контрацептивів.

Дисплазія молочної залози: патогістологічна диференціальна діагностика непроліферативної і проліферативної форм. Мастит. Гіперплазія передміхурової залози.

Захворювання щитовидної залози. Зоб: патогістологічна діагностика колоїдного, паренхіматозного, ендемічного, дифузного токсичного зобу. Аутоімунний зоб. Тонкогільчаста біопсія в діагностиці хвороб щитовидної залози.

Хвороби серцево-судинної системи.

Атеросклероз, Гіпертонічна хвороба. Ішемічна хвороба серця. Інфаркт міокарда. Хронічна ішемічна хвороба серця: клініко-морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.

Ревматизм. Ревматоїдний артрит. Морфогенез, морфологія органних змін. Системний червоний вовчак: імуноморфологічні зміни в шкірі, судинах, серці, нирках.

Хвороби нервової системи. Церебро-васкулярна хвороба. Інфаркт (ішемічний інсульт) головного мозку. Селективний некроз нейронів (ішемічна енцефалопатія). Геморагічний інсульт, внутрішньомозковий крововилив, субарахноїдальний крововилив. Хвороба Альцгеймера.

Розсіяний склероз. Боковий аміотрофічний склероз. Постреанімаційна енцефалопатія.

Захворювання органів дихання. Гострий бронхіт, бронхіоліт. Гострі запальні захворювання легень. Хронічні неспецифічні захворювання легень: хронічний обструктивний бронхіт, хронічна обструктивна емфізема, бронхоектази і бронхоектатична хвороба, бронхіальна астма, дифузні хронічні ураження.

Патогістологічна діагностика захворювань нирок. Діагностичні можливості нефробиопсій. Патогістологічна діагностика гломерулонефритів, тубуло-інтерстиціального нефриту, гострої і хронічної ниркової недостатності. Морфологічна характеристика основних форм патології ниркових трансплантатів.

Патогістологічна діагностика захворювань печінки. Загальні патогістологічні зміни в печінці при запаленні і некрозі. Патогістологічні зміни в печінці при гострому і хронічному вірусному гепатиті. Патогістологічна характеристика внутридуктальних біліостазів і внутрішньоклітинних холестазів при жовтяниці. Сучасні методи дослідження трепанобіоптатів печінки. Патогістологічні зміни в печінці, які обумовлені прийомом алкоголю і лікарських препаратів.

Інфекційні хвороби. Кишкові інфекційні хвороби. Черевний тиф і сальмонельози. Шигельози. Вірусний ентерит і діарея. Кампілобактерний, йерсиніозний, стафілококовий та колі- ентерити.

Вірусні повітряно-краплинні інфекції. ВІЛ-інфекція. Рікетсіози. Сказ. Прионові інфекції.

Дитячі інфекції. Кір, епідемічний паротит, інфекційний мононуклеоз, поліомієліт, вітряна віспа, коклюш, дифтерія.

Туберкульоз. Карантинні інфекції. Чума, туляремія, сибірка, холера. Сепсис.

Модуль 3. ПАТОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ПРЕ-ТА ПЕРИНАТАЛЬНОГО ПЕРІОДУ ПАТОЛОГІЯ ДИТЯЧОГО ВІКУ (81 ГОДИНА).

А. Патологічні процеси пре- та перинатального періоду

Патологічні процеси пренатального періоду. Загальні дані про патологічні процеси пренатального періоду. Номенклатура патологічних станів у тератології та класифікація вроджених вад розвитку. Нерозділені двійні. Синдроми, обумовлені тератогенними факторами.

Пренатальні інфекції.

Перинатальна патологія. Порушення росту та розвитку новонародженого (плода). Асфіксічні стани. Класифікація. Асфіксія плода. Асфіксія

новонпродженого. Розлади кровообігу центральної нервової системи в перинатальному періоді. Родова травма. Гемолітичні захворювання. Жовтяниця новонароджених. Гемолітичні захворювання новонароджених. Інфекційні захворювання новонароджених. Пневмонія новонароджених. Ускладнення при терапії та реанімації новонароджених.

Б.Патологія дитячого віку.

Пухлини дитячого віку. Особливості різних видів пухлин у дітей. Особливості злоякісного пухлинного росту у дітей. Класифікація пухлин. Приватні форми пухлин.

Гемобластози.

Захворювання серцево-судинної системи.

Захворювання органів дихання. Хронічна пневмонія. Респираторні захворювання алергічного генезу. Рідкі захворювання легенів.

Захворювання органів травлення. Захворювання шлунково-кишечного тракту. Захворювання підшлункової залози. Захворювання печінки.

Захворювання сечової системи. Придбані гломерулопатії-гострий гломерулонефрит, хронічний гломерулонефрит, нефротичний синдром. Спадкові гломерулопатії. Придбані гострі тубулопатії. Хронічні спадкові тубулопатії. Первинні тубулопатії. Вторинні тубулопатії. Пієлонефрит. Цистити.

Захворювання ендокринної системи. Захворювання гіпофізу та гіпоталамусу-захворювання аденогіпофізу, захворювання нейрогіпофізу та гіпоталамусу. Захворювання щитовидної залози-тироїдіти, фетопатії. Захворювання паращитовидної залози-фетопатії паращитовидних залоз, вроджені захворювання паращитовидних залоз. Захворювання наднирників-множинний ендокринний аденоматоз. Захворювання інсулярного апарату підшлункової залози-цукровий діабет, діабетична ембріопатія, діабетична фетопатія.

Захворювання обміну. Тезаурізми. Ліпідози-гангліозидози, цереброзидози, глікосфінголіпідоз, галактозилцерамідоз, сульфатидози, сфінгомієліноз, порушення обміну жирних кислот, цероїдліпофусцинози. Мукополісахаридози. Муколіпідози. Глікопротеїнози. Глікогенози. Галактоземія. Тезаурізми при порушенні обміну амінокислот-порушення обміну ароматичних амінокислот, порушення обміну амінокислот з розгалуженою мережею, порушення обміну сірковмісних амінокислот, гемоцистінурія. Порушення обміну білків. Порушення пуринового обміну. Порушення обміну калція та фосфору-рахіт, вроджена ідіопатична гіперкальціємія. Гіпофосфатазія.

Захворювання кістково-м'язової системи. Диспластичні захворювання скелету-недосконалий остеогенез, остеопетроз, хондроматоз, кістково-

хрящові екзостози, фіброзна дисплазія. Міопатії-прогресуюча м'язова дистрофія, непрогресуючі вроджені міопатії. Міотонії.

Захворювання імунної системи. Вікова інволюція вилочкової залози. Акцидентальна трансформація вилочкової залози. Вроджені імунodefіцитні синдроми - комбіновані вроджені імунodefіцитні синдроми, клітинні вроджені імунodefіцити, дефіциту гуморального імунітету, некласифіковані імунodefіцити, імунodefіцити, пов'язані з дефектом фагоцитарної системи. Придбана імунна недостатність. Синдром придбаного імунodefіциту.

Ревматичні захворювання. Ревматизм. Ревматоїдний артрит, ювенільний хронічний поліартрит, синдром Стілла. Системна червона вовчанка. Склеродермія. Дерматоміозит. Нодозний періартеріїт. Геморогічний васкуліт. Гранулематоз Вегенера.

В. Інфекційні хвороби.

Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Респіраторно-сінцитіальна інфекція. Аденовірусна інфекція.

Бактеріальні та вірусно-бактеріальні пневмонії. Загальна характеристика гострих пневмоній. Морфологічні особливості бактеріальних пневмоній різної етіології-пневмококкова пневмонія стафілококова пневмонія, стрептококова пневмонія, пневмонія яка викликана паличкою інфлюенції, пневмонія яка викликана синьогнійною паличкою, пневмонії які викликані іншими грамнегативними бактеріями. Вірусно-бактеріальні пневмонії.

Ентеровіруси Коксакі та ЕСНО-інфекції.

Захворювання, обумовлені вірусами герпесу. Простий герпес. Вітряна віспа. Інфекційний моновірусоз. Цитомегаловірусна інфекція.

Інші вірусні інфекції. Кір. Епідемічний паротит.

Вірусні гепатити.

Бактеріальні інфекції. Менінгококкова інфекція. Бактеріальні менінгіти. Дифтерія. Скарлатина. Кишкові інфекції-дизентерія, сальмонельози, черевний тиф, стафілококова кишкова інфекція, кишкова колі-інфекція, кишкові ієрсиніози. Туберкульоз. Сепсис.

Паразитарні захворювання. Токсоплазмоз. Пневмоцитоз.

Мікози. Кандидоз. Цвілевий мікоз. Актіномікоз. Кокцидіодоз. Гістоплазмоз.

Модуль 4. ОНКОМОРФОЛОГІЯ (93 години)

Гістологічна діагностика пухлин м'яких тканин, кісткової, хрящової тканин. Пухлини шкіри, з пухлини з пігментутворюючої тканини.

Гістологічна діагностика пухлин щелепно-лицевої ділянки, шиї, пухлин легенів. Пухлини травного тракту: аденоми шлунку, рак шлунку (гістологічні форми, диференціальна діагностика).

Рак підшлункової залози. Доброякісні пухлини печінки. Рак печінки. Патоморфологічна класифікація пухлин легенів і травного каналу за системою TNM.

Гістологічна діагностика пухлин сечової, статеві систем: аденоми нирки, нирковоклітинний рак.

Рак шийки матки. Рак ендометрію. Хоріонепітеліома.

Пухлини яєчників: серозна цистаденома, муцинозна цистаденома, текома. Рак яєчників. Пухлини яєчка: семінома.

Пухлини молочної залози. Фібroadенома молочної залози. Патогістологічна характеристика часточкового і протокового раку молочної залози. Хвороба Педжета.

Пухлини ендокринних залоз.

Аденоми щитовидної залози: види, патогістологічна диференціальна діагностика. Рак щитовидної залози, гістологічні різновиди.

Пухлини пара щитоподібних залоз, гіпофіза, наднирників.

Пухлини системи крові. Класифікація пухлин кровотворчої тканини. Гострі лейкози. Хронічні лейкози: хронічні лейкози мієлоцитарного, лімфоцитарного, моноцитарного походження.

Регіонарні пухлинні захворювання лімфатичної тканини.

Методичні основи морфологічної діагностики лімфом. Гістологічна і імуногістохімічна діагностика лімфом і хвороби Ходжкіна. В- і Т-клітинні лімфоми, диференціальна діагностика.

Гістологічна діагностика пухлин центральної нервової системи.

Гістологічна діагностика нейроектодермальних (астроцитарних, олігодендрогліальних, епендімальних, пухлин хоріоїдного епітелію, нейрональних, низькодиференційованих та ембріональних) і менінгосудинних пухлин. Пухлини вегетативної нервової системи. Пухлини периферійної нервової системи.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Невід'ємною частиною опанування навчального курсу професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією) в аспірантурі та поза аспірантурою є педагогічний практикум.

Мета – забезпечення формування та розвитку освітньо-прикладних компонентів викладацьких компетентностей. Завданнями педагогічного практикуму є оволодіння навиками підготовки навчально-методичної документації, проведення аудиторних занять, організації позааудиторної роботи здобувачів вищої та/або післядипломної освіти, заходів безперервного професійного розвитку. Педагогічний практикум проводять, як правило, у відділі і якому працює науковий керівник здобувача вищої освіти. Педагогічний практикум проходить під організаційно-методичним керівництвом куратора відповідної навчальної дисципліни професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією), що опановує здобувач вищої освіти або наукового керівника здобувача вищої освіти.

Загальний обсяг педагогічного практикуму становить 30 годин (1 кредит), що виділяються та обліковуються в межах годин самостійної роботи здобувача вищої освіти за відповідною навчальною дисципліною професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією). Зміст заходів педагогічного практикуму та послідовність їх виконання визначається у індивідуальному плані педагогічного практикуму здобувача вищої освіти, що погоджується керівником педагогічного практикуму та затверджується завідувачем відділу, на якій проводиться педагогічний практикум. Звіт про проходження педагогічного практикуму здобувача вищої освіти погоджується керівником педагогічного практикуму, обговорюється та схвалюється на засіданні відділу, на якій проводився педагогічний практикум, та затверджується завідувачем відділу. Організацію, забезпечення моніторингу якості проведення педагогічного практикуму покладається на завідувача відділу, на якій проводився педагогічний практикум.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Коди	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Практичн і заняття	Семінари	Усього
1	2	3	4	5	6
1	Загальні питання патологічної анатомії. Сучасні методи патоморфологічних досліджень	12	20	18	50
2	Патогістологія запальних, аутоімунних і дисгормональних хвороб внутрішніх органів. Інфекційні хвороби.	10	22	20	52
3	Патологічні процеси пре- та перинатального періоду. Патологія дитячого віку.	8	18	20	46
4	Онкоморфологія	10	20	18	48
	Разом за розділами	40	80	76	196
	Іспит			4	4
	Разом	40	80	40	200
	Самостійна робота				160
	Всього				360

МОДУЛЬ 1
Загальні питання патологічної анатомії.
Сучасні методи патоморфологічних досліджень

Тема	Лекції	Практичні заняття, семінари	СРС
Розділ 1. Загальні питання патологічної анатомії			
1. Клінічна патогістологія як клінічна галузь медицини. Організаційна структура патологоанатомічної служби в Україні.	1	3	2
2. Прижиттєва морфологічна діагностика: головні завдання, різновиди, практичне і наукове значення. Способи отримання біологічного матеріалу для морфологічних досліджень. Тонкоголчаста, аспіраційна біопсія, толстоголчаста біопсія, інцизійна біопсія, ексцизійна біопсія.	1	3	3
3. Технологія виготовлення гістологічних препаратів (1).	1	3	3
4. Технологія виготовлення гістологічних препаратів (2). Фарбування гістологічних зрізів. Типи гістологічного фарбування. Методи фарбування гістологічних препаратів.	1	3	3
5. Мікротомі і кріостати. Правила різання на мікротомі. Виготовлення зрізів з парафінових блоків. Виготовлення заморожених зрізів.	1	3	3
6. Гістологічне виявлення окремих тканин, та методи гістологічного дослідження окремих систем організму.	1	3	3
Розділ 2. Сучасні методи морфологічного дослідження			
7. Гістохімія. Загальні принципи гістохімічних реакцій. Гістохімічні методи дослідження дослідження білків, жирів, вуглеводів, ферментів.	1	3	3
8. Гістохімія нервової системи. Гістохімія ферментів. Гістохімічне виявлення пігментів, амілоїду, фібіну, неорганічних речовин. Цитохімія. Цитофотометрія.	1	4	2
9. Імуногістохімія. Імуноцитохімія.	1	3	2
10. Електронно-мікроскопічне дослідження. Електронні мікроскопи. Підготовка матеріалу для електронної мікроскопії. Ультрамикротомі. Електронно-мікроскопічна гістохімія.	1	3	2
11. ДНК-діагностика. Цитологічна діагностика. Полімеразна ланцюгова реакція. Цитометрія.	1	4	2
12. Радіоавтографія. Морфометрія. Експерименти на тваринах.	1	3	2
Усього годин - 80	12	38	30

МОДУЛЬ 2
Патогістологія запальних, аутоімунних і
дисгормональних хвороб внутрішніх органів. Інфекційні хвороби.

Тема	Лекції	Практичні заняття, семінари	СРС
Патогістологія запальних, аутоімунних і дисгормональних хвороб внутрішніх органів. Інфекційні хвороби.			
1. Патогістологічна діагностика захворювань шлунку, кишки.	1	6	5
2. Патогістологічна діагностика захворювань репродуктивної системи, молочної залози.	1	4	5
3. Захворювання щитовидної залози: аутоімунний тиреоїдит; підгострий тиреоїдит; дифузний токсичний зоб	1	4	5
4. Хвороби серцево-судинної системи. Хвороби серця.	1	4	5
5. Хвороби центральної нервової системи. Цереброваскулярні хвороби. Розсіяний склероз. Боковий аміотрофічний склероз. Постреанімаційна енцефалопатія.	1	4	5
6. Хвороби легень. Пневмонії, хронічні неспецифічні хвороби захворювання легень	1	4	5
7. Патогістологічна діагностика захворювань нирок.	1	4	5
8. Патогістологічна діагностика захворювань печінки.	1	4	5
9. Інфекційна патологія. Бактеріальні і вірусні хвороби. Дитячі інфекції.	1	4	5
10. Патологічна анатомія туберкульозу. Карантинні інфекції. Сепсис.	1	4	5
Усього годин - 102	10	42	50

МОДУЛЬ 3
Патологічні процеси пре-та перинатального періоду.
Патологія дитячого віку.

Тема	Лекції	Практичні заняття, семінари	СРС
Патологічні процеси пре-та перинатального періоду. Патологія дитячого віку			
1.Патологічні процеси пренатального періоду. Пренатальні інфекції. Перинатальна патологія.	1	3	4
2.Патологія дитячого віку. Пухлини дитячого віку. Гемобластози.	1	4	3
3.Захворювання серцево-судинної системи. Ревматичні захворювання.	1	2	2
4.Захворювання органів травлення.	-	4	2
5.Захворювання сечової системи	1	3	2
6.Захворювання ендокринної системи, захворювання обміну.	1	2	2
7.Захворювання імунної системи.	-	4	2
8.Захворювання кістково-м'язової системи	-	4	2
9.Захворювання органів дихання.	1	4	-
10.Інфекційні хвороби. Вірусні інфекції. Інфекційні захворювання новонароджених.	1	2	11
11.Бактеріальні інфекції.	1	4	2
12.Паразитарні захворювання. Мікози.	-	2	3
Усього годин -81	8	38	35

МОДУЛЬ 4

Онкоморфологія

Тема	Лекції	Практичні заняття, семіари	СРС
Онкоморфологія			
1. Патогістологічна діагностика пухлин м'яких тканин	1	4	5
2. Патогістологічна діагностика пухлин шкіри. Пухлини з пігментуючої тканини.	1	4	5
3. Патогістологічна діагностика пухлин щелепно-лицевої ділянки, шиї, пухлин легенів.	1	3	5
4. Пухлини травного тракту	1	4	5
5. Патогістологічна діагностика пухлин сечової, статевих систем	1	4	5
6. Пухлини молочної залози	1	4	4
7. Пухлини щитовидної залози	1	4	4
8. Пухлини системи крові	1	4	4
9. Регіонарні пухлинні захворювання лімфатичної тканини	1	3	4
10. Гістологічна діагностика пухлин центральної нервової системи	1	4	4
Усього годин - 93	10	38	45

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, СЕМІНАРІВ.

МОДУЛЬ 1 Теми лекцій (12год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Клінічна патогістологія як клінічна галузь медицини. Організаційна структура патологоанатомічної служби в Україні. Організація роботи в патогістологічних відділеннях.	1
2	Прижиттєва морфологічна діагностика: головні завдання, різновиди, практичне і наукове значення. Способи отримання біологічного матеріалу для морфологічних досліджень. Тонкоголчаста, аспіраційна біопсія, толстоголчаста біопсія, інцизійна біопсія, ексцизійна біопсія.	1
3	Технологія виготовлення гістологічних препаратів (1). Виготовлення мазків, відбитків. Узяття матеріалу від трупів людей. Зберігання, знешкодження і доставка біологічних матеріалів в лабораторію. Фіксація матеріалу. Значення і загальні правила фіксації. Засоби, які використовуються для фіксації. Прості фіксатори. Фіксуючі суміші. Правила зберігання і роботи з фіксуючими рідинами.	1
4	Технологія виготовлення гістологічних препаратів (2). Фарбування гістологічних зрізів. Типи гістологічного фарбування. Методи фарбування гістологічних препаратів.	1
5	Мікротомі і кріостати. Правила різання на мікротомі. Виготовлення зрізів з парафінових блоків. Виготовлення заморожених зрізів.	1
6	Гістологічне виявлення окремих тканин, та методи гістологічного дослідження окремих систем організму.	1
7	Гістохімія. Загальні принципи гістохімічних реакцій. Гістохімічні методи дослідження дослідження білків, жирів, вуглеводів, ферментів.	1
8	Імуногістохімія. Імуноцитохімія.	1
9	Електронно-мікроскопічне дослідження. Електронні мікроскопи. Підготовка матеріалу для електронної мікроскопії.	1
10	Ультрамикротомі. Виготовлення зрізів для електронної мікроскопії, методи їх контрастування. Електронно-мікроскопічна гістохімія.	1
11	ДНК-діагностика. Цитологічна діагностика. Полімеразна ланцюгова реакція. Цитометрія. Методи імунофлюоресценції.	1
12	Світлооптична и електронно-мікроскопічна радіоавтографія. Морфометрія і комп'ютерні системи обробки і аналіза зображень. Експерименти на тваринах.	1
	Разом	12

Теми практичних занять, семінарів (38 год)

№	Тема	Кількість годин
1	Організація робочого місця лікаря-патологоанатома. Техніка безпеки. Медична документація.	4
2	Прижиттєва морфологічна діагностика: головні завдання, різновиди, практичне і наукове значення. Способи отримання біологічного матеріалу для морфологічних досліджень. Тонкоголчаста, аспіраційна біопсія, толстоголчаста біопсія, інцизійна біопсія, ексцизійна біопсія.	4
3	Техніка виготовлення гістологічних препаратів. Фіксація гістологічного матеріалу. Завдання і правила фіксації. Прості і складні фіксуючі засоби та їх застосування.	4
4	Техніка виготовлення гістологічних препаратів. Обезводнення і заливка гістологічного матеріалу. Фарбування гістологічних зрізів. Гістологічні фарбники. Типи гістологічного фарбування. Обробка і фарбування кісткової тканини, фарбування жирів та ліпідів. Виявлення елементів нервової системи. Методи імпрегнації	4
5	Мікротомі. Правила різання на мікротомі. Виготовлення зрізів з парафінових блоків. Кріостати. Виготовлення заморожених зрізів.	4
6	Гістологічне виявлення окремих тканин, та методи гістологічного дослідження окремих систем організму	4
7	Гістохімія. Загальні принципи гістохімічних реакцій. Гістохімічні методи дослідження дослідження білків, жирів, вуглеводів, ферментів.	2
8	Гістохімія нервової системи. Гістохімія ферментів. Гістохімічне виявлення пігментів, амілоїду, фібіну, неорганічних речовин. Цитохімія. Цитофотометрія.	2
9	Імуногістохімія. Імуноцитохімія.	2
10	Електронно-мікроскопічне дослідження. Електронні мікроскопи. Підготовка матеріалу для електронної мікроскопії.	2
11	Ультрамикротомі. Електронно-мікроскопічна гістохімія.	2
12	ДНК-діагностика. Діагностичні можливості ДНК-діагностики в онкоморфології. Цитологічна діагностика.	2
13	Проточна цитометрія. Основні принципи роботи цитофлуориметрів. Діагностичні можливості при використанні в імунології, цитології, онкології, гематології.	2
14	Морфометрія і комп'ютерні системи обробки і аналізу зображень.	2
	Разом	38

Самостійна робота (30 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Облікова медична документація. Порядок і терміни зберігання патологоанатомічних документів та матеріалів патологоанатомічного дослідження.	4
2	Заходи щодо запобігання зараження персоналу патологоанатомічних лабораторій при морфологічних дослідженнях органів та тканин інфекційних хворих, які заражені ВІЛ. Особливості роботи з експериментальним матеріалом	4
3	Зберігання, знешкодження і доставка біологічних матеріалів в лабораторію. Строки зберігання біопсійних архівів (стекло, парафінових блоків, документації).	4
4	Загальна схема використання біопсії в онкодіагностиці. Особливості біопсій лимфовузлів. Діагностичні можливості біопсії в гінекології.	4
5	Гістохімічні методи виявлення фосфоліпідів, холестерина і його ефірів, жирних кислот.	4
6	Гістохімічні методи виявлення адренергічних і холінергічних компонентів нервової системи	4
7	Гістохімічне виявлення полісахаридів, виявлення глікогена. Виявлення і ідентифікація кислих мукополісахаридів.	2
8	Виявлення окислювально – відновлювальних ферментів (сукцинатдегідрогенази, цитохромоксидози, моноаміноксидози)	2
9	Гістохімічне виявлення неорганічних речовин (заліза, кальція, натрія, калія, важких металів)	2
10	Світлооптична і електронно мікроскопічна радіоавтографія.	2
11	Клітинні культури. Застосування в біології і медицині. Культивування клітин і тканин. Отримання і культивування епідермоцитів, фібробластів.	2
12	Імуноферментний аналіз. Загальні принципи метода. Реактиви і устаткування для проведення імуноферментного аналізу. Методика проведення.	1
13	Застосування цитологічного дослідження для діагностики запальних і онкологічних захворювань.	1
14	Цитологічна діагностика захворювань органів травлення, пухлин м'яких тканин, шкіри.	1
	Разом	30

МОДУЛЬ 2.
Теми лекцій (10 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Патогістологічна діагностика захворювань шлунку, кишки.	1
2	Патогістологічна діагностика захворювань репродуктивної системи, молочної залози.	1
3	Захворювання щитовидної залози: аутоімунний тиреоїдит; підгострий тиреоїдит; дифузний токсичний зоб	1
4	Хвороби серцево-судинної системи. Хвороби серця.	1
5	Хвороби центральної нервової системи. Цереброваскулярні хвороби. Розсіяний склероз. Боковий аміотрофічний склероз. Постреанімаційна енцефалопатія.	1
6	Хвороби легень. Пневмонії, хронічні неспецифічні хвороби захворювання легень	1
7	Патогістологічна діагностика захворювань нирок.	1
8	Патогістологічна діагностика захворювань печінки.	1
9	Інфекційна патологія. Бактеріальні і вірусні хвороби. Дитячі інфекції.	1
10	Патологічна анатомія туберкульозу. Карантинні інфекції. Сепсис.	1
	Разом	10

Теми практичних занять, семінарів (42 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Патогістологічна діагностика хронічного гастриту. Патогістологічна діагностика ерозій і виразок шлунку. Патогістологія запалення і його активність в слизовій оболонці шлунку. Порушення клітинного оновлення в слизовій оболонці: метаплазія, види метаплазії.	4
2	Патогістологічна діагностика хвороб кишки. Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона.	4
3	Патогістологічна діагностика захворювань репродуктивної системи, молочної залози. Патогістологічна діагностика запальних і дисгормональних захворювань шийки і тіла матки. Дисплазія молочної залози.	4
4	Захворювання щитовидної залози: аутоімунний тиреоїдит; підгострий тиреоїдит; дифузний токсичний зоб	4
5	Хвороби серцево-судинної системи. Хвороби серця.	4
6	Хвороби центральної нервової системи. Цереброваскулярні хвороби. Розсіяний склероз.	4
7	Хвороби легень. Інфаркт легень. Пневмонії, хронічні неспецифічні хвороби легень	4
8	Патогістологічна діагностика захворювань нирок.	4

9	Патогістологічна діагностика захворювань печінки.	4
10	Інфекційна патологія. Бактеріальні і вірусні хвороби. Дитячі інфекції.	3
11	Патологічна анатомія туберкульозу. Карантинні інфекції. Сепсис.	3
	Разом	42

Самостійна робота (50 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Коліти, які обумовлені прийомом алкоголю і лікарських препаратів.	4
2	Зміни ендометрію при прийомі гормональних препаратів і застосуванні внутриматкових контрацептивів.	5
3	Хвороби серцево-судинної системи. Міокардити. Кардіоміопатії.	5
4	Хвороби центральної нервової системи. Боковий аміотрофічний склероз. Постреанімаційна енцефалопатія.	5
5	Хвороби легень. Тромбоемболія легеневої артерії. Інфаркт-пневмонія.	5
6	Патогістологічні зміни в нирках при гострій і хронічній нирковій недостатності.	5
7	Морфологічна характеристика основних форм патології ниркових трансплантатів.	4
8	Патогістологічна характеристика внутридухтальних біліостазів і внутрішньоклітинних холестазів при жовтяниці.	4
9	Патогістологічні зміни в печінці, які обумовлені прийомом алкоголю і лікарських препаратів.	4
10	Інфекційна патологія. Бактеріальні і вірусні хвороби. Дитячі інфекції.	5
11	Патологічна анатомія туберкульозу. Карантинні інфекції. Сепсис.	4
	Разом	50

Модуль 3.

Патологічні процеси пре-та перинатального періоду.

Патологія дитячого віку.

Теми лекцій (8год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Патологічні процеси пренатального періоду. Номенклатура патологічних станів у тератології та класифікація вроджених вад розвитку. Нерозділені двійні. Синдроми, обумовлені тератогенними факторами.	1
2	Пухлини дитячого віку. Класифікація пухлин. Особливості різних видів пухлин у дітей. Особливості злоякісного пухлинного росту у дітей.	1

3	Захворювання сечової системи. Придбані гломерулопатії-гострий гломерулонефрит, хронічний гломерулонефрит, нефротичний синдром. Спадкові гломерулопатії. Тубулопатії. Пієлонефрит. Цистити.	1
4	Захворювання ендокринної системи: гіпофізу та гіпоталамусу-захворювання аденогіпофізу, нейрогіпофізу та гіпоталамусу, щитовидної залози, паращитовидної залози, наднирників, цукровий діабет. Захворювання обміну.	1
5	Захворювання серцево-судинної системи. Ревматичні захворювання.	1
6	Захворювання органів дихання.	1
7	Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Респіраторно-сінциїальна інфекція. Аденовірусна інфекція.	1
8	Бактеріальні інфекції. Менінгококова інфекція. Дифтерія. Скарлатина. Туберкульоз. Сепсис.	1
	Разом	8

Теми практичних занять, семінарів (38 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Пренатальні інфекції.	3
2	Гемобластози. Пухлини дитячого віку.	4
3	Захворювання серцево-судинної системи. Ревматичні захворювання.	2
4	Захворювання ендокринної системи, захворювання обміну.	2
5	Захворювання органів дихання. Хронічна пневмонія. Респіраторні захворювання алергічного генезу. Рідкі захворювання легенів.	4
6	Захворювання органів травлення. Захворювання шлунково-кишечного тракту. Захворювання підшлункової залози. Захворювання печінки.	4
7	Захворювання кістково-м'язової системи. Диспластичні захворювання скелету. Міопатії. Міотонії.	4
8	Захворювання імунної системи. Вроджені імунодефіцитні синдроми. Придбана імунна недостатність.	4
9	Кишкові інфекції-дизентерія, сальмонелези, черевний тиф, стафілококова кишкова інфекція, кишкова колі-інфекція, кишкові ієрсиніози.	4
10	Вірусні інфекції.	2
11	Паразитарні захворювання. Токсоплазмоз. Пневмоцитоз.	2
12	Захворювання сечової системи.	3
	Разом	38

Самостійна робота (35 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Перинатальна патологія. Асфіксичні стани. Родова травма. Гемолітичні захворювання. Жовтяниця новонароджених. Гемолітичні захворювання новонароджених.	4
2	Інфекційні захворювання новонароджених. Пневмонія новонароджених. Ускладнення при терапії та реанімації новонароджених.	3
3	Захворювання серцево-судинної системи у дітей. Ревматичні захворювання.	2
4	Гемобластози. Пухлини дитячого віку.	3
5	Захворювання імунної системи. Вікова інволюція вилочкової залози. Акцидентальна трансформація вилочкової залози. Вроджені імунodefіцитні синдроми- комбіновані вроджені імунodefіцитні синдроми, клітинні вроджені імунodefіцити, дефіциту гуморального імунітету, некласифіковані імунodefіцити.	2
6	Захворювання кістково-м'язової системи. Диспластичні захворювання скелету-недосконалий остеогенез, остеопетроз, хондроматоз, кістково-хрящові екзостози, фіброзна дисплазія.	2
7	Захворювання шлунково-кишечного тракту.	2
8	Захворювання сечової системи. Придбані гострі тубулопатії. Хронічні спадкові тубулопатії. Первинні тубулопатії. Вторинні тубулопатії.	2
9	Захворювання ендокринної системи. Захворювання парашитовидної залози-фетопатії парашитовидних залоз, вроджені захворювання парашитовидних залоз. Захворювання наднирників-множинний ендокринний аденоматоз.	2
10	Ентеровіруси Коксакі та ЕСНО-інфекції.	2
11	Захворювання, обумовлені вірусами герпесу. Простий герпес. Вітряна віспа. Інфекційний моновуклеоз. Цитомегаловірусна інфекція.	4
12	Бактеріальні інфекції. Менінгококова інфекція. Бактеріальні менінгіти. Дифтерія. Скарлатина.	2
13	Вірусні гепатити.	2
14	Паразитарні захворювання. Мікози.	3
	Разом	35

МОДУЛЬ 4: Онкоморфологія

Теми лекцій (10 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Патогістологічна діагностика пухлин м'яких тканин	1
2	Патогістологічна діагностика пухлин шкіри. Пухлини з пігментуючої тканини.	1
3	Патогістологічна діагностика пухлин щелепно-лицевої ділянки, шиї, пухлин легенів.	1
4	Пухлини травного тракту	1
5	Патогістологічна діагностика пухлин сечової, статевих систем	1
6	Пухлини молочної залози	1
7	Пухлини ендокринних залоз	1
8	Пухлини системи крові	1
9	Регіонарні пухлинні захворювання лімфатичної тканини	1
10	Гістологічна діагностика пухлин центральної нервової системи	1
	Разом	10

Теми практичних занять, семінарів (38 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Патогістологічна діагностика пухлин м'яких тканин	4
2	Патогістологічна діагностика пухлин шкіри. Пухлини з пігментуючої тканини.	4
3	Патогістологічна діагностика пухлин щелепно-лицевої ділянки, шиї, пухлин легенів.	3
4	Пухлини травного тракту. Доброякісні пухлини стравоходу, шлунка, кишок. Злоякісні пухлини стравоходу, шлунка, кишок. Патоморфологічна класифікація пухлин за системою TNM. G-гістопатологічна градація.	4
5	Патогістологічна діагностика пухлин сечової, статевих систем	4
6	Пухлини молочної залози	4
7	Пухлини ендокринних залоз.	4
8	Пухлини системи крові	4
9	Регіонарні пухлинні захворювання лімфатичної тканини	3
10	Гістологічна діагностика пухлин центральної нервової системи	4
	Разом	38

Самостійна робота (45 год.)

№	Тема	Кількість годин
1	Доброякісні та злоякісні пухлини синовіальної оболонки. Доброякісні та злоякісні пухлини судин.	5
2	Доброякісні пухлини шкіри: сириногоаденома, гідраденома, трихоепітеліома. Рак потових і сальних залоз, рак волосяних фолікулів.	5
3	Доброякісні і злоякісні пухлини порожнини носа та придаткових пазух. Доброякісні пухлини гортані. Рак гортані.	5
4	Доброякісні та місцево-деструктивні пухлини глотки. Пухлини острівцевого апарату підшлункової залози, апудоми. Рак підшлункової залози.	5
5	Пухлини нирок у дітей: нефробластома (пухлина Вільмса). Метастатичні пухлини нирок. Мезенхімальні пухлини матки.	5
6	Патогістологічна діагностика передракових змін молочних залоз. Дисплазії молочної залози.	4
7	Пухлини паращитовидних залоз. Пухлини надниркових залоз.	4
8	Пухлини яєчників: серозна цистаденома, муцинозна цистаденома, текома. Рак яєчників. Пухлини яєчка: семінома.	4
9	Методичні основи морфологічної діагностики лімфом. Дослідження трепанобіопсій кісткового мозку при лімфомах.	4
10	Гістологічна діагностика пухлин вегетативної і периферійної нервової системи.	4
	Разом	45

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

- Створення доповіді на проблемну тематику з презентацією у сучасних форматах на основі матеріалів останніх з'їздів, конгресів, конференцій.
- Оволодіння методикою проведення експерименту в межах запланованої наукової роботи

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація;

- практичні: практичні навички, клінічна робота, реферати

2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності

- методи стимулювання інтересу до навчання: створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу

- навчальні дискусії, розбір та аналіз клінічних випадків

3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

- репродуктивні методи - відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками;

- творчі, проблемно-пошукові методи має спиратися на самостійну, творчу пізнавальну діяльність.

Система спирається на загальнонавчальний дидактичний принцип міцності знань, умінь і навичок, який базується на таких вимогах:

- систематичність обліку та контролю;
- всеохопленість (усебічність, повнота) обліку та контролю;
- диференційованість (за окремим предметом) та індивідуальність (за стилем і формами контролю);

- об'єктивність оцінювання;

- урізноманітнення видів і форм контролю;

- єдність вимог до контролю.

4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи:

- дослідницька діяльність під керівництвом наукового керівника

- самостійна робота поза контролем керівника

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Протягом освітньої програми моніторингу академічної успішності проводиться на основі даних з відомості про відвідування лекцій та практичних занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань та на основі підсумкового модульного контролю. Форма контролю (тестові завдання, ситуаційні задачі, усний та письмовий контроль теоретичних знань, практична перевірка навичок та вмінь, програмований комп'ютерний контроль) обирається керівником курсу. За умов успішного завершення курсу аспірант отримує сертифікат, у якому зазначено назву навчального курсу, відмітка про успішність навчання та кількість кредитів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку.

Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою практики	
	для екзамену, курсового проекту, практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81	добре	
64-73	задовільно	
60-63 33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Рекомендована література

Базова

1. Патоморфологія: націон. підручник/В.Д, Марковський, В.О.Туманський, І.В.Сорокіна та інш.; за ред. В.Д, Марковського, В.О.Туманського. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 936с.
2. Струков А.І., Серов В.В. Патологічна анатомія / Пер. з російської мови 4-го вид., стереотипне. – Х.: Факт, 2000. – 864 с.
3. Шлопов В.Г. Патологічна анатомія. – Вінниця: Нова книга. 2004. – 768 с.
4. Патологическая анатомия болезней плода и ребенка. Руководство для врачей в 2 т. под ред. Т.Е.Ивановской, Л.В.Леоновой.-2-е изд.,и доп. –М.: Медицина, 1989, 416 с.

Допоміжна

1. Автандилов А.Г. Медицинская морфометрия. – М.: Медицина, 1990. – 384 с.
2. Автандилов А.Г. Компьютерная микротелефотометрия в диагностической гистопатологии. – М.: РМАПО.- 1996. – 256 с.
3. Аруин Л.И. Морфологическая диагностика болезней желудка и кишечника. /Л.И.Аруин, Л.Л.Капуллер, В.А.Исаков//М., «Триада-Х», 1998. – 496с.
4. Быков В.Л. Частная гистология человека. – М., СОТИС, 1997. – 301 с.

5. Буданцев А.Ю. Основы гистохимии: Учебное пособие (компьютерный вариант). - Пушкино: Пушкинский гос. ун-т, 2008.
6. Бухарова Г.Д. Общая и профессиональная педагогика : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Г.Д. Бухарова, Л.Д.Старикова. - М.: Издательский центр «Академия», 2009. - 336 с.
7. Василенко И.В. и соавторы. Предрак и рак желудка. Киев: «Книга плюс», 2001. - 228 с.
8. Глузман Д.Ф. и соавт. Лабораторная диагностика онкогематологических заболеваний. - Киев, "Морион", 1998. - 334 с.
9. Криволапов Ю.А. Морфологическая диагностика лимфом. /Ю.А.Криволапов, Е.Е.Леенман// –Санкт-Петербург, КОСТА, 2006. – 207с.
10. Микроскопическая техника. Руководство для врачей и лаборантов. (под ред. Д.С.Саркисова и Ю.Л.Перова). – М.:Медицина, 1996. – 540 с.
11. Миронов А.А. Методы электронной микроскопии в биологии и медицине: Методическое руководство. /А.А.Миронов, Я.Ю.Комиссарчик, В.А.Миронов// СПб.: Наука, 1994. – 400 с.
12. Морфологічна діагностика аутоімунного тиреоїдиту і раку щитовидної залози та їх поєднання. Методичні рекомендації.//В.О.Туманський, Ю.В.Мартовицька//. – Київ, 2004. – 41 с.
13. Патологоанатомическая диагностика опухолей человека. Руководство в 2 томах. /Под ред. Н.А.Краевского, А.В.Смоляникова, Д.С.Саркисова// М.:Медицина, 1993.
14. Посмертна імунохроматографічна текспрес-діагностика ВІЛ-інфекції і вірусних гепатитів. Методичні рекомендації.//В.О.Туманський, С.Г.Тимошенко, А.В.Куртєв, Ю.О.Шебеко//. – Київ, 2009. – 23 с.
15. Хмельницкий О.Х. Патоморфологическая диагностика гинекологических заболеваний. / О.Х. Хмельницкий //– Санкт-Петербург: СОТИС, 1994. – 480 с.
16. Эллиниди В.Н. Практическая иммуногистоцитохимия. (методические рекомендации) / В.Н.Эллиниди, Н.В. Аникеева, Н.А.Максимова// СПб: ВЦЭРМ МЧС России. - 2002. – 36 с.
17. Патология плаценты (современные аспекты). Под редакцией: академика НАМН Украины Ю.Г.Антипкина, д.мед.наук, профессора Т.Д.Задорожной.2016.
- 18.Кондриков Н.И. Патология матки.-М.:Медицина, 2008. -334 с.
19. Pathology of the human placenta.Kurt Benirschke, Peter Kaufmann. 1995.848 P.
- 20.Liver Disease sn children. Frederik J. Suchy. Ronald J/ Sokol. 2007. 995p.
- 21.Gynecologic and Obstetric Pathology, Volume 1/ Wenxin Zheng Oluwole Fadare Charles Matthew Quick Danhua Shen Donghui Guo.2019. 566 p.

11.Інформаційні ресурси

1. Сайт електронної бібліотеки ЗДМУ.
2. Автоматизована навчальна система RATOS
3. Мультимедійні лекції з усіх тем дисципліни